

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

PS-I.431.1.6.2024

PROTOKÓŁ

KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu ul. Wojska Polskiego 13B.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

zespół inspektorów w składzie:

- 1. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 374-1/2023 z 30 listopada 2023 r. – *kierująca zespołem inspektorów*
- 2. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 374-2/2023 z 30 listopada 2023 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 9 lutego 2024 r. do 9 kwietnia 2024 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania Ośrodka wiążącego się z wykonywaniem zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej. Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług. Czynności w siedzibie jednostki dokonano 9 lutego 2024 r.

Czynności kontrolnych dokonano w obecności Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej (zasiłek stały, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, praca socjalna, wsparcie udzielane z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – rodziny niepełne, wielodzietne).
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym (dps, mieszkania treningowe i wspomagane (...)).
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwał Rady Miejskiej w Międzyrzeczu w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych Dyrektora i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji określonych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki (...) oraz dokumentację przekazaną przez dyrektora OPS w Międzyrzeczu pocztą e-PUAP 22, 27 lutego 2024r. oraz 4, 18, 19, 27 marca br. i 4 kwietnia 2024 r.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-19]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.**Usługi opiekuńcze**

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- analizę Uchwał Rady Miejskiej w Międzyrzeczu w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 i MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;

- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne, notatki służbowe.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały Nr XXIII/210/16 Rady Miejskiej w Międzyrzeczu z 22 czerwca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat zmienionej Uchwałą Nr L/508/22 Rady Miejskiej w Międzyrzeczu z dnia 26 kwietnia 2022 r. Zgodnie z zapisami Uchwały – z 2016r. - koszt 1 godziny świadczonych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wykonywanych przez opiekunki zatrudnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu wynosił 15,60 zł (koszt usługi nie zmienił się od roku 2016r.).

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 (stan na 31.12.2023 r.) usługi opiekuńcze były realizowane w stosunku do 59 osób. Kontrolujący nie stwierdzili sytuacji, w której Ośrodek odmówił udzielenia pomocy w tej formie. Z przedstawionego przez Dyrektora jednostki wykazu wynika, że na dzień kontroli z usług opiekuńczych korzystały 63 osoby (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Ośrodek świadczył usługi opiekuńcze w dni powszednie. Wymiar świadczonych usług jest dostosowany do – rozpoznanych – indywidualnych potrzeb klienta.

Kontrolujący zbadali akta 5 klientów (8 % dokumentacji), którzy na dzień kontroli korzystali z usług opiekuńczych. (Załącz. Tabela Nr 1). Klienci to osoby w wieku 72 - 93 lat. Wszyscy prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe - jedna z rodziną, cztery osoby mieszkają same (w tym 1 osoba w mieszkaniu chronionym).

Klienci korzystali z usług opiekuńczych w wymiarze: 5 dni w tygodniu po jednej godzinie, 2 godziny w tygodniu (2 osoby), 3 godziny w tygodniu. Ośrodek nie realizował usług w dni wolne od pracy. Opiekę oparł na członkach rodziny. Jednocześnie, w dni ustawowo wolne od pracy, klienci mają możliwość – w razie potrzeby - kontaktowania się z pracownikiem Ośrodka (kierownikiem działu usług). Informację o możliwości kontaktu otrzymują wraz z decyzją przyznającą świadczenie (ustne oświadczenie Dyrektora jednostki).

Powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia m.in. schorzenia narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. W przedłożonych aktach znajdują się orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem określonymi w pkt.6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W dokumentacji znajduje się również „zaświadczenie lekarskie kierowane do Ośrodka Pomocy Społecznej celem przyznania usług opiekuńczych”. Lekarz ocenia zdolność pacjenta do poruszania się w środowisku oraz wskazuje zalecane czynności pielęgnacyjne.

Klientom korzystającym z usług opiekuńczych - na ich wniosek – przyznawane są inne formy pomocy np. pomoc żywnościowa w ramach POPŻ.

Klientka zamieszkująca w mieszkaniu chronionym korzystała ze wsparcia w ramach realizowanego przez Ośrodek projektu 7.5 „Usługi opiekuńcze w Gminie Międzyrzecz” (projekt współfinansowany ze środków EFS). W ramach usług klientka korzystała z pomocy psychologicznej i rozmów wspierających (w 2023 r. – w kwietniu 10 godzin, w maju 6 godzin, w czerwcu i lipcu po 9 godzin). Usługi ewidencjonowane są w „Dzienniku czynności psychologicznych”, „Karcie potwierdzającej skorzystanie z usługi psychologicznej”. Uczestniczka projektu ponadto korzysta z innych form wsparcia: gorącego posiłku, rehabilitacji, opaski bezpieczeństwa, pomocy żywnościowej w ramach POPŻ.

Decyzją administracyjną świadczenie przyznawane jest od dnia złożenia wniosku do odwołania. W przypadku zmiany wysokości dochodu klienta, następuje zmiana decyzji, w której określona jest nowa wysokość odpłatności. Trzy osoby zwolnione są z ponoszenia odpłatności za usługi, jedna ponosi częściową odpłatność.

Usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunki zatrudnione na podstawie umowy o pracę.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 7 opiekunek w ramach umowy o pracę, które świadczyły usługi w miejscu zamieszkania klienta.

W aktach 4 świadczeniobiorców znajduje się dokument pn. „Karta czasu pracy” Dokument jest podpisywany przez osobę realizującą usługi oraz osobę objętą usługami. Stanowi on ewidencję czasu pracy osoby świadczącej usługi oraz podstawę rozliczenia wykonanych świadczeń.

Usługi w ramach projektu 7.5 „Usługi opiekuńcze w Gminie Międzyrzecz” realizowała Fundacja Działaj Aktywnie (partner projektu). Usługi świadczyły dwie osoby posiadające kwalifikacje niezbędne do rodzaju świadczonej usługi: rehabilitant i psycholog.

[akta kontroli str. 430-501, 701- 760, 858-861, 877-883, 1042-1055]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Inne formy wsparcia oferowane osobom starszym i niepełnosprawnym realizowane przez Ośrodek w kontrolowanym okresie.

Ośrodek na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych realizował:

- program „Opieka 75+”;
- programu „Opieka wytchnieniowa”;
- programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”;
- Projekt 7.5 „Usługi opiekuńcze w Gminie Międzyrzecz”.

Zasiłek stały (pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje

pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy.

Kontrolującym przedłożono wykaz osób pobierających zasiłki stałe. Na jego podstawie zespół kontrolny ustalił, że - na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 79 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi), w tym 7 osób z tytułu wieku.

Analizie poddano wybrane akta 5 osób, tj. ok. 6,4%, (zał. Tabela nr 2) korzystających z zasiłków stałych pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Akta wybrano metodą losową z udostępnionego wykazu osób pobierającej zasiłek stały.

Z akt poddanych kontroli wynika, że:

- 2 osoby legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności, miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- 3 osoby posiadały orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Ośrodek udzielał pomocy osobom pobierającym zasiłek stały adekwatnie do rozpoznanych potrzeb. W zależności od indywidualnych potrzeb udzielał też wsparcia w innych formach.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 47- 65 lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby mające orzeczonego znaczny stopień niepełnosprawności pobierały zasiłek pielęgnacyjny. Trzy osoby mieszkają z członkiem rodziny. Dwie osoby mieszkają same, jednej pomaga najbliższa rodzina, druga korzysta wyłącznie z pomocy Ośrodka.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkowe wsparcie tj. zasiłek okresowy, zasiłek celowy na zakup żywności z programu Posiłek w szkole i w domu, zasiłek celowy na dofinansowanie do kosztu leków i leczenia, zasiłek celowy na dofinansowanie do opłat mieszkaniowych, zakup opału, dodatek mieszkaniowy.

Informacji o dodatkowych formach wsparcia, w tym w formach niepieniężnych pracownik socjalny nie odnotował w wywiadzie środowiskowym.

[akta kontroli str. 235-382, 775-777, 884-919]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje odnotowywanie w wywiadach środowiskowych informacji o udzielanych formach wsparcia.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. W wywiadach środowiskowych brak adnotacji o realizowanej pracy socjalnej na rzecz klientów.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

była powodem przyznania pomocy w stosunku do 41 rodzin, w tym 17 wielodzietnych i 4 niepełnych (stan na 31.12.2023 r.).

Na podstawie przedstawionego przez Dyrektora Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **na dzień kontroli** – z pomocy Ośrodka korzystało 26 rodzin, w tym: 13 wielodzietnych i 4 niepełne. Asystent rodziny współpracował z 20 rodzinami, w tym trzynastu rodzin objętych było wsparciem zarówno asystenta rodziny jak i nadzorem kuratora sądowego, sześć rodzin objętych było wyłącznie pracą socjalną. Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w siedmiu rodzinach występowała również przemoc, a w trzech alkoholizm. Jedna rodzina współpracowała z asystentem z powodu konfliktu małżeńskiego, jedna - potrzeby podniesienia kompetencji rodzicielskich.

Kontrolujący przeanalizowali zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Ustalili (na podstawie dokumentacji udostępnionej w czasie kontroli i ustnych wyjaśnień Kierownik Sekcji pomocy społecznej i pracy socjalnej), że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji. Pracownik socjalny, asystent rodziny wraz z przedstawicielami innych służb społecznych są członkami zespołu interdyscyplinarnego. Spotkania i konsultacje pracowników socjalnych z asystentami rodzin odbywają się średnio raz/dwa razy w tygodniu, a w przypadku jakichkolwiek wątpliwości czy trudności pojawiających się w rodzinie - niezwłocznie. Asystent rodziny i pracownik socjalny określają granice, zakres zadań poprzez analizę i ocenę sytuacji życiowej rodziny, ustalają plan działania. W sytuacjach niestandardowych, interwencyjnych asystenci rodziny kontaktują się z pracownikami socjalnymi w celu podjęcia wspólnych działań. W godzinach popołudniowych i wieczornych Kierownik Sekcji pomocy społecznej udziela szeroko rozumianego wsparcia asystentom (informacje zebrane w trakcie kontroli i ustne wyjaśnienia Kierownika Sekcji).

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia asystenta (19 % dokumentacji z przedstawionego wykazu - zał. Tabela 3). Dokumentacja zawiera m.in. ocenę sytuacji rodziny sporządzoną przez pracownika socjalnego, karty pracy socjalnej, wnioski o objęcie rodziny wsparciem asystenta, diagnozę sytuacji rodziny – sporządzoną przez asystenta, z której wynika potrzeba objęcia rodziny wsparciem asystenta.

W przeanalizowanych rodzinnych wywiadach środowiskowych brak jest analizy dotyczącej funkcjonowania rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeń ze strony środowiska. Natomiast w planie pomocy brak informacji o innych formach wsparcia i realizacji pracy socjalnej na rzecz rodziny.

Z analizy dokumentów wynika, że – w badanym okresie – jedna rodzina doświadczająca bezradności (...) korzystała z pomocy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, pomocy żywnościowej w ramach Programu Pomoc Żywnościowa. Jedna osoba złożyła wniosek o pomoc, jednak ostatecznie z niej zrezygnowała z powodu wyjazdu do innej miejscowości. Pozostałe rodziny (3) nie składały wniosków o wsparcie w ramach systemu pomocy społecznej. Posiadały dochody przekraczające kryterium uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej.

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugestią zespołu kontrolnego jest ujmowanie w wywiadach środowiskowych informacji dotyczących funkcjonowania rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeniach ze strony środowiska. Natomiast w planie pomocy zawieranie informacji o innych formach wsparcia i realizacji pracy socjalnej na rzecz rodziny.

Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w terenie realizowało 11 pracowników socjalnych. W dokumentacji klientów znajdowały się Karty pracy socjalnej.

W analizowanej dokumentacji (30 teczek – akt klientów korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób kierowanych do domu pomocy społecznej), w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów.

Czynności kontrolne wykazały, że praca socjalna jest prowadzona i ewidencjonowana. W ramach pracy socjalnej pracownicy monitorują sytuację bytową i zdrowotną klientów. W kartach pracy socjalnej pracownicy odnotowują działania podejmowane na rzecz klientów - wizyty w środowisku, ustalenia z przeprowadzonych rozmów, czynności podjęte na rzecz osoby/rodziny oraz propozycje dodatkowego wsparcia.

W przypadku osób bezdomnych Ośrodek wykorzystał dodatkowe możliwości pomocy w postaci zawierania kontraktów socjalnych, nie opracowywał natomiast indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych w planie pomocy osobie/rodzinie brak jest adnotacji w zakresie podejmowanych działań w ramach dodatkowych form wsparcia (m.in. świadczenia niepieniężne t.j. możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, aktywizacji zawodowej, czy prowadzonej pracy socjalnej).

Sugeruje się dokonywanie wpisów - w rodzinnych wywiadach środowiskowych w planach pomocy na rzecz osoby lub rodziny – o udzielanym wsparciu w formie świadczeń niepieniężnych, funkcjonowaniu rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeniach ze strony środowiska.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy - należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy

zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- zapisy Uchwały Rady Miejskiej w Międzyrzeczu w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych;
- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- akta wybranych klientów zmagających się z bezdomnością;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli;

Gmina zapewnia tymczasowe schronienie dla osób bezdomnych w jednej - spośród czterech - wskazanych w ustawie formach tj. noclegowni. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych reguluje Uchwała Rady Miejskiej.

Gmina Międzyrzecz jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 6. Gmina zapewnia schronienie w jednej formie - noclegowni dla osób bezdomnych.

Ośrodek w ramach działań własnych prowadzi na terenie Miasta Międzyrzecz – Noclegownię dla osób bezdomnych. Placówka zapewnia 18 miejsc. W 2023 r. z noclegowni skorzystały 33 osoby. Placówka zapewnia ciepły posiłek, możliwość skorzystania z kąpieli, prania, oraz przygotowania posiłków. Jest również możliwość wymiany odzieży, wykonywanie zabiegów sanitarnych wobec osób szczególnie zaniedbanych higienicznie. Placówka zapewnia również informacje o innych miejscach i formach udzielania pomocy osobom bezdomnym, wsparcie opiekunów, koordynatora Noclegowni oraz pracownika socjalnego.

Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia – schronisku dla osób bezdomnych reguluje Uchwała nr XX/159/20 Rady Miejskiej w Międzyrzeczu z dnia 25 lutego 2020 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych. Zgodnie z zapisami cyt. Uchwały - średniomiesięczny koszt pobytu w schronisku osoby bezdomnej ustala podmiot prowadzący dane schronisko. Pomoc udzielana w formie tymczasowego miejsca pobytu w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi jest odpłatna. Wysokość ponoszonej odpłatności wynika z wysokości posiadanego dochodu (procent dochodu w stosunku do ustalonego kryterium uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej).

Ośrodek nie zapewnia tj. nie prowadzi/ nie zleca jak również nie ma podpisanej umowy w zakresie zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia

w schronisku dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi oraz w ogrzewalni. W efekcie, świadczone usługi nie zawsze są dostosowane do występujących potrzeb.

Osoby bezdomne są objęte świadczeniami pieniężnymi. We wszystkich przypadkach była realizowana praca socjalna z osobą bezdomną.

Z danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 31.12.2023 – pomocą z tytułu bezdomności objęto 37 osób. Na dzień kontroli – z powodu bezdomności – Ośrodek udzielał pomocy łącznie 53 osobom. Natomiast w Noclegowni w Międzyrzeczu na dzień kontroli przebywało 14 osób bezdomnych.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 9 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia (zał. Tabela 4).

Wszystkie wskazane osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe; nie utrzymują kontaktów z rodzinami. Cztery osoby nie pracują - są zarejestrowane w Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku. Jedna jest aktywna zawodowo. Trzy osoby zmagają się z uzależnieniem od alkoholu, dwie podjęły leczenie/terapię. Żadna z osób, których dokumentację poddano kontroli nie przebywała w placówce dla osób bezdomnych. Jedna przebywała w mieszkaniu treningowym (wcześniej przebywała w schronisku dla osób bezdomnych). Dwie osoby przebywały u znajomych, gdzie miały zapewniony odrębny pokój. Pozostałe przebywały w przestrzeni publicznej - altana na terenie ogródków działkowych, przybudówka na terenie Hurtowni w zamian za drobne porządki wokół firmy.

Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie 4 osoby bezdomne uzyskiwały pomoc w formie świadczeń pieniężnych tj. zasiłków okresowych oraz celowych na zakup posiłku, odzieży i obuwia.

Wszystkie ww. osoby bezdomne były objęte pracą socjalną. Z analizy Kart pracy socjalnej wynika, że w ramach pracy socjalnej m.in.:

- prowadzono rozmowy wspierające oraz udzielano informacji o możliwych formach pomocy,
- proponowano skierowanie do noclegowni,
- sugerowano złożenie wniosku o orzeczenie niepełnosprawności,
- motywowano do leczenia (rejestracja do lekarza),
- zawierano kontrakt socjalny.

Informacji o dodatkowych formach wsparcia pracownik socjalny nie odnotował w wywiadzie środowiskowym.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek zawierał z osobami bezdomnymi Kontrakty socjalne. Nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek wykorzystał dodatkowe możliwości pomocy w postaci zawartego Kontraktu socjalnego z 2 osobami znajdującymi się w kryzysie bezdomności. Cele główne zawartych kontraktów to poprawa funkcjonowania w środowisku oraz przyjęcie aktywnej postawy w pokonywaniu trudności życiowych. W ramach zawartych kontraktów, po stronie osób

bezdolnych było zachowanie abstynencji, dbanie o wygląd zewnętrzny, uczestnictwo w grupach wsparcia, podjęcie leczenia odwykowego, wyrobienie dowodu osobistego czy zarejestrowanie się w PUP. Z analizy ww. dokumentów wynika, że klienci w pełni wywiązali się z zawartych ustaleń we wskazanym terminie.

[akta kontroli str. 549-608, 849-857, 871-874973-981, 985-995]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- losowo wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2022 r. i 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2022 r., liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Międzyrzecz wynosiła – 1.993 osób, natomiast na koniec 2023 r. – 2.170. Na przestrzeni tego okresu odnotowano, wzrost o 177 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (23.783 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 30.06.2023 r.) stanowiła ok. 9,12 % populacji.

W okresie objętym kontrolą, 79 osób posiadających w orzeczeniach o niepełnosprawności symbol 01-U/02-P, korzystało z różnych form wsparcia z Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Na terenie miasta Międzyrzecz funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy.

Placówka zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy Międzyrzecz w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Oferuje łącznie 23 miejsca, w 3 określonych przepisami profilach tj. B,C,D. Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-06 za 2023 r., w roku 2023 z oferty placówki korzystało 25 osób.

Gmina Międzyrzecz nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Dyrektor Jednostki ustnie wyjaśniła, że SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie są świadczone z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi – mające orzeczenia o stopniu umiarkowanym i znacznym - objęte są pomocą w formie zasiłku stałego. Zakres oferowanego wsparcia odnosi się zarówno do pomocy finansowej, jak też pracy socjalnej. Praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi była ewidencjonowana. W niektórych przypadkach brak podejmowanych działań dostosowanych do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że na dzień kontroli – spośród 126 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 47 (tj. 37%) osób posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U lub 02-P. 28 osób, posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 19 - w stopniu znacznym. 45 osób prowadziło samodzielnie gospodarstwo domowe. 38 świadczeniobiorców to osoby w wieku produkcyjnym. Najmłodsza osoba – na dzień kontroli – miała 28 lat, a najstarsza 75 lat.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 (tj. 11%) świadczeniobiorców, korzystających z zasiłków stałych przyznanych na podstawie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, z tytułu zaburzeń psychicznych (zał. Tabela nr 5). Wszystkie osoby posiadały orzeczonego umiarkowany stopień niepełnosprawności (3 osoby 02-P, 2 osoby 01-U). Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie w/w osoby poza zasiłkiem stałym, otrzymywały również w formie: zasiłków celowych na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłków celowych na zakup leków. Pobierały świadczenia w formie zasiłków pielęgnacyjnych oraz dodatku mieszkaniowego.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że wszystkie osoby – w orzeczeniach o niepełnosprawności - miały wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 3 osoby miały wskazania do zatrudnienia w warunkach zakładu pracy chronionej/ pracy lekkiej ; 1 - uczestnictwa w terapii zajęciowej.

W wywiadach środowiskowych brak jest adnotacji w zakresie podejmowanych działań w ramach dodatkowych form wsparcia (świadczenia niepieniężne). **Prowadzone są karty pracy socjalnej.** W ramach pracy socjalnej pracownicy monitorują sytuację bytową i zdrowotną klientów. Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej to przede wszystkim pomoc przy składaniu i kompletowaniu wniosków o świadczenia pieniężne oraz orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, rozmowy nt. sytuacji zdrowotnej, relacji z rodziną i dokonywanych opłatach mieszkaniowych, monitorowanie podejmowanego leczenia i przyjmowania leków. Brak jednak informacji w zakresie aktywności zawodowej, czy uczestnictwa w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy, czy w podobnych tego typu placówkach.

[akta kontroli str. 862-865, 1064-1074]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku ewidencjonowania – w wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej (np. możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, aktywizacji zawodowej).

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. Zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do dps przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w 2023 r. oraz na dzień kontroli;
- informacje przekazane przez Dyrektora Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w dps - analizie poddano dokumentację 5 osób (tj.10%), które w badanym okresie przebywały w domu pomocy społecznej

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek – zapewnia wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. na ten cel wydatkowano kwotę 2.411.428,29 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 2.500.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2023 r. – w domach pomocy społecznej przebywało 48 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina. Na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 49 mieszkańców.

W 2023 r. Ośrodek skierował do DPS 3 osoby, a w 2024 r. - 1 osobę. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Kontrolujący nie stwierdzili sytuacji, w której Ośrodek odmówił skierowania do DPS-u. Z udostępnionej dokumentacji wynika, że w badanym okresie, Ośrodek podpisał – na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej – 8 umów z osobami obowiązanyymi do ponoszenia kosztów odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej (tj. zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu).

Z przedłożonej listy osób przebywających w domu pomocy społecznej – kontroli poddano akta 5 osób (zał. Tabela 6). Klienci to osoby w wieku 38 - 96 lat. 4 osoby posiadały orzeczenia o niepełnosprawności (2 osoby w stopniu znacznym, 2 osoby w stopniu umiarkowany. Jedna osoba - całkowicie ubezwłasnowolniona - została umieszczona w DPS postanowieniem Sądu.

Wszystkie osoby posiadały zaświadczenia lekarskie o konieczności całodobowej opieki z powodu wieku i stanu zdrowia. Przed umieszczeniem w placówce 3 osoby przebywały w szpitalu, 2 miały zapewnione wsparcie rodziny, u której zamieszkiwały oraz wsparcie/pomoc asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, usługi opiekuńcze, pomoc w ramach opieki wytchnieniowej.

W planie pomocy w pozycji praca socjalna we wszystkich przypadkach były odnotowywane działania na rzecz ww. klientów tj.: monitorowanie świadczonych usług opiekuńczych oraz usług asystenckich, możliwość udzielenia innych form wsparcia, rozmowa wspierająca nt. sytuacji zdrowotnej i rodzinnej, rozmowy nt. form spędzania wolnego czasu, propozycja umieszczenia w dps, reprezentowanie klienta i jego interesów w PCPR, współpraca ze szpitalem.

[akta kontroli str. 150-234, 383-429, 866-870, 1026-1041]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydany decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami i rozpoznanymi potrzebami klientów. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej gmina zapewnia miejsca w mieszkaniach treningowych i wspomaganych - osobom i rodzinom tego wymagającym.

Na terenie gminy, w miejscowości Kęszyca Leśna funkcjonują mieszkania chronione. Mieszkania znajdują się w wolnostojącym 3 kondygnacyjnym budynku należącym do zasobu gminy, który Zarządzeniem Burmistrza Międzyrzecza został przeznaczony na realizację ustawowego zadania. Na dzień kontroli prowadzone były prace związane z adaptacją i przekształceniem mieszkań – zgodnie z wytycznymi MRIPS – na mieszkania treningowe i wspomagane (w tym podjęcie stosownej Uchwały).

Realizatorem zadania (na zlecenie Gminy Międzyrzecz) jest Ośrodek - dysponuje 14 lokalami na 18 miejsc. W okresie objętym kontrolą tj. 2023 – do dnia kontroli ze wsparcia w formie mieszkania chronionego skorzystało łącznie 19 osób. W 2023 r. przyjęto 6 wniosków o tą formę pomocy. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Decyzje kierujące dla beneficjentów były wydawane po dokonaniu uzgodnień pomiędzy pracownikiem socjalnym OPS Międzyrzecz, a osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia ww. mieszkaniu. Na dzień kontroli, w lokalach zamieszkiwało 9 osób.

[akta kontroli str. 502-548, 1007-1025, 1056-1063]

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 uops), jako gwarancję odpowiedniej jakości usług do pracy socjalnej z osobą/rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi odpowiedniej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwi również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Dyrektora ośrodka);
- akt osobowych Dyrektora i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy - stan na 30.06.2023 r.;
- sprawozdania MRPiPS-03 stan na 30.06.2023 r., oraz MRPiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS - korzystając z prawa nadanego art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miasta oraz zarządzenia wewnętrzne Dyrektora jednostki.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu działa na podstawie Uchwały w sprawie utworzenia ośrodka – Zarządzenie nr 6/90 Naczelnika z dnia 30 kwietnia 1990 r. oraz Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 13/2022 Dyrektora OPS z dnia 29 kwietnia 2022 r.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Burmistrza Międzyrzecza nr Z-35/2021 z dnia 14 kwietnia 2021, Zarządzenie Burmistrza Międzyrzecza nr Z-31/2022 z dnia 21 marca 2022 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz profesjonalnej obsługi klienta. Budynek posiada bariery architektoniczne.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu zlokalizowany jest w budynku 2 piętrowym przy ul. Wojska Polskiego 13 B w Międzyrzeczu. Budynek posiada bariery architektoniczne. Do budynku prowadzą schody, brak windy lub innych urządzeń usprawniających dostęp do wyższych kondygnacji. Jednocześnie Ośrodek jest przygotowany na obsługę osób z niepełnosprawnościami. Przed wejściem do Ośrodka znajduje się przycisk przywoławczy z kamerą. Osoba z niepełnosprawnością jest obsługiwana przez pracownika socjalnego w pokoju obsługi klienta, który jest w przedsiionku korytarza budynku (bez progów i przeszkód komunikacyjnych).

W budynku funkcjonuje również Prokuratura Rejonowa w Międzyrzeczu, Gminny Zespół Oświaty w Międzyrzeczu oraz Związek Nauczycielstwa Polskiego – oddział w Międzyrzeczu.

Przed budynkiem znajduje się parking. Gmina podjęła kroki w celu wyznaczenia miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.

Ośrodek ma do dyspozycji łącznie 24 pokoje na wszystkich kondygnacjach budynku. Pracownicy socjalni zajmują 4 pokoje biurowe na tzw. wyższym parterze (w pokojach po 2-3 pracowników). Na niskim parterze znajduje się stanowisko indywidualnej obsługi klienta.

Ośrodek czynny jest od poniedziałku do piątku w godz. 7:00 do 15:00.

Teren gminy podzielony jest na 4 rejony opiekuńcze. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego odpowiedzialnego za dany rejon, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W Ośrodku stosowane są 2 książki korespondencyjne, które prowadzi pracownik socjalny wyznaczony przez Dyrektora. Jedna książka przeznaczona jest do rejestrowania wniosków i dokumentów klientów o wsparcie, natomiast w drugiej książce są ewidencjonowane pozostałe pisma wpływające do Ośrodka. Z wizyt osobistych, rozmów telefonicznych lub innych spraw zgłaszanych przez klientów sporządzane są notatki urzędowe, które następnie umieszczane są w aktach sprawy.

Wszyscy pracownicy Ośrodka w sprawach rozstrzygania skomplikowanych spraw dotyczących klientów mają możliwość skorzystania z porad Radcy Prawnego zatrudnionego w Urzędzie Miasta w Międzyrzeczu w godzinach urzędowania jednostki. Klienci Ośrodka kierowani są natomiast do „Punktu nieodpłatnej pomocy prawnej” w Starostwie Powiatowym w Międzyrzeczu. Dyżury świadczone są w poniedziałki (w godz. 12.00-16.00), w środy (w godz. 8.30-12.30 – dyżur z uprawnieniami do prowadzenia mediacji), w czwartki (w godz. 7.30-11.30) oraz w piątki (w godz. 9.00-13.00).

Na dzień kontroli Ośrodek spełnia wszystkie wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych określone zapisami ustawy o pomocy społecznej. Zakresy czynności pracowników socjalnych nie wskazują wymiaru etatu/godzin realizowanych zadań. Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w Ośrodku Pomocy Społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust.11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych

proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących; ponadto ust.12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Z informacji przedłożonych przez Dyrektora jednostki wynika, że na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 12 pracowników socjalnych (tabela nr 7):

- 11 pracowników socjalnych realizuje pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki: w tym 9 pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy oraz 2 - w ramach 1/2 etatu (wymiar czasu pracy tych osób na poszczególnych stanowiskach nie został formalnie określony);
- 1 pracownik socjalny (WU) nie świadczący pracy w środowisku – wykonuje prace administracyjne w Ośrodku.

W oparciu o powyższe zespół kontrolny ustalił, że pracę w środowisku realizuje 11 pracowników socjalnych w ramach 10 etatów. Zatem średnio na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.378 mieszkańców (liczba mieszkańców – 23.783 osób - stan na 30.06.2023 r. dane GUS) oraz 12,5 środowisk objętych pracą socjalną (stan na 30.06.2023 r. 125 rodzin objętych pomocą społeczną wg sprawozdania MRiPS-03).

*

*

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe.

Zgodnie z art. 119 ust.2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach z obszaru pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej, usług społecznych oraz pieczy zastępczej. 1 osoba nie uczestniczyła w żadnym szkoleniu - podjęta zatrudnienie 01.04.2024 r.

Dyrektor Ośrodka, w okresie objętym kontrolą – uczestniczył w szkoleniu w obszarze zapisów Kodeksu Postępowania Administracyjnego.

[akta kontroli str. 761-774, 782-848, 875-876, 920-972, 982-984, 999-1006]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Nie wszyscy pracownicy ośrodka – zgodnie z przepisami pobierają dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku. Dyrektor jednostki oraz kierownik sekcji ds. usług pobierają dodatek z naruszeniem ustawowych przepisów. W dokumentacji dwóch pracowników socjalnych nie wskazano wymiaru etatu/godzin realizowanych zadań. W budynku występują bariery architektoniczne.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek nie realizuje usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.
 2. Wymiar świadczonych usług jest dostosowany do – rozpoznanych – indywidualnych potrzeb klienta.
 3. Ośrodek udzielał pomocy osobom pobierającym zasiłek stały adekwatnie do rozpoznanych potrzeb. W zależności od indywidualnych potrzeb udzielał też wsparcia w innych formach.
 4. Ośrodek realizuje wsparcie rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pracownik socjalny współpracuje z asystentem rodziny w trakcie sprawowania asysty.
 5. Ośrodek nie w każdym przypadku dokumentował - w wywiadach środowiskowych – udzielane wsparcie w ramach pracy socjalnej, funkcjonowanie rodziny w środowisku i ewentualne zagrożenia ze strony środowiska.
 6. Gmina zapewnia tymczasowe schronienie dla osób bezdomnych w jednej - spośród czterech - wskazanych w ustawie formach tj. noclegowni. Nie oferuje pomocy w pozostałych - wskazanych w ustawie - formach tj. schronisku dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni.
 7. Ośrodek zawierał kontrakty socjalne z osobami znajdującymi się w kryzysie bezdomności.
 8. Na terenie gminy Międzyrzecz funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy.
 9. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
 10. Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek – stosownie do sytuacji – zapewnia wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.
 11. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miasta w Międzyrzeczu oraz zarządzenia wewnętrzne Dyrektora jednostki.
 12. W Ośrodku występują bariery architektoniczne. Warunki lokalowe Ośrodka (pomimo występujących barier architektonicznych) stwarzają możliwości profesjonalnej obsługi klienta.
 13. Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu spełnia wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
- *
15. W dokumentacji dwóch pracowników socjalnych nie wskazano wymiaru etatu/godzin realizowanych zadań.
 16. Dyrektor oraz pracownicy socjalni Ośrodka posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku. W badanym okresie podnosili kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach.

Wnioski zawarte w punktach 14, 15 stanowią istotne uchybienia, wniosek wskazany w punkcie 6 stanowi uchybienia, natomiast wnioski w punkcie 1, 5 stanowią sugestię Zespołu Kontrolnego.

Za stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu, pod pozycją nr 26.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu, drugi Burmistrzowi Międzyrzecza, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Teresa Ozimek

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Krzysztof Frisoli

Dyrektor Ośrodka:

Z up. Burmistrza Międzyrzecza
mgr Marlena Czekąta-Dąbrowska
Z-ca Dyrektora
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Międzyrzecza

Gorzów Wielkopolski, dnia 24.04.2024 r.

Międzyrzecz, dnia 10.05.2024 r.